

145050 - Aralarında Bireysel Farklılıklar Olmasıyla Birlikte Bir Baba Çocukları Arasında Nasıl Adaletli Olabilir?

Soru

Şüphesiz her insanın Allah'ın kendisine verdiği bir özellik ve kişiliği vardır. Her ne kadar insanlar arasında ortak ahlaklar olsa da insanlar bu ahlakların bileşiminde farklılık gösterir. Çocuklarla ilgili sorum şu: Bir baba ahlak bileşimi farklı olan çocuklara (erkek veya kız) nasıl davranmalı? Zira bazı çocuklar, babalar için diğerlerinden daha çekici kişiliğe sahiptirler?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

1- Yüce Allah insanları yaratmış; aralarında nitelik, karakter ve ahlâk farklılıkları kılmıştır. Bu, bir realitedir ve görünen bir husustur. Bu farklılık tüm dünyada müşahede edildiği gibi tek bir ailede bile çocuklar arasında da görülür. Yüce Allah'ın bu konuda muhteşem bir hikmeti vardır ve bu, O'nun kudretinin büyüklüğünü gösterir.

2. Babanın, karakter ve ahlak bakımından iyi vasıflarla anılan veya neşeliliği, nüktedanlığı, nezaketi gibi insanları kendine çeken özellikleri bulunan çocuğuna yönelmesi inkâr edilemez. Çocuğun erkek olması, babasının ona meyletmesi için şart değildir. Aksine, bazı babaların kızlarına çok fazla bağlı olduklarını görmekteyiz.
3. Bir baba böyle bir meyilden dolayı suçlanamaz. Ancak bunu çocuklarının önünde göstermesi hikmet dışı olup ayrımcılık, çok kötü sonuçlara neden olmaktadır. Bununla birlikte tek çocuğu olan kişi, bütün duygularını bu çocuğuna gösterdiğinde kınanmaz.
4. Birçok ebeveyn, çocuklarından biri iyi ve çekici niteliklere sahip olduğu için öne çıkarmaları ve fazla ilgi göstermelerinin o çocuğa zarar verebileceğini bilmiyor! Bu durum; onu kibirli ve mağrur yaptığı gibi tembellik ve ihtiyaçlarını başkalarına bağımlı kalmak gibi bir hastalığa da sürükleyebilir. Böyle bir çocuğun kendisine, babasına ya da ailesinin geri kalanına bir

faydasının olmayacağına dair şüphe yoktur.

5. Anne- babanın, özellikle de babanın, çocuklarından birini diğerlerinden ayırdığı bir ailede pek çok olumsuzluk meydana gelir, bunlardan bazıları şöyledir:
6. Çocukların Geri Kalanının Dinlerinde ve Dünyalarında Başarı ve İlerleme Hususlarında Hayal Kırıklığına Uğramaları
7. Psikolojik veya Fiziksel Hastalıklara Neden Olması
8. İlgi Gören Kardeşe Komplo Kurulması, Hatta Cinayete Bile Yol Açabilmesi

Aile içinde ayırım yapan babalar bu ailenin bölünmesine ve dağılmasına katkıda bulunurlar. Çünkü bu ayrımcılık; çocukları arasında düşmanlığa, nefrete ve kıskançlığa neden olur. Dolayısıyla ilgi görmeyenler kendilerine ayrımcılık yapana, hatta anne ve babalarına karşı birleşirler. Yusuf Aleyhisselam'ın kıssasını düşünen kişi, bunlarını gerçek sonuçlarını görecektir. Yüce Allah, kardeşlerinin Yusuf'a yaptıklarının sebebini bize haber vermiş ve şöyle buyurmuştur: "Kardeşleri demişlerdi ki: "Yusuf ve öz kardeşi babamıza bizden daha sevgilidir. Oysa biz bir cemaatiz. Babamız açık bir yanlılık içindedir. Yusuf'u öldürün veya onu bir yere atın ki babanız sadece size yönelsin. Ondan sonra (tövbe edip) salih kimseler olursunuz." (Yusuf 8- 9)

Şüphesiz Yakup Aleyhisselam, çocuklarına zulüm etmedi. Fakat oğlu Yusuf'a olan yürekten sevgisi onları bu davranışa teşvik etmiştir. Peki babalarının kendilerine vermediği ilgiyi kardeşlerine verdiğini ve kendilerinin haksızlığa uğradığını düşünen kardeşlerden ne beklenebilir?

6. Çocuklar arasındaki ayrımcılığın insanlar arasında bilinen tezahürlerinden biri de hibe ve hediye vermede ayrımcılıktır. Bu da Yüce Allah'ın kutsal şeriatında haramdır. Ayrımcılığın dezavantajları arasında, anne- babaya itaatsizlik yapılması ve herkesin anne -babaya iyilikte eşit olmaması vardır. Nebi Muhammed s.a.v, hediye bu ayırımın adaletsizlik ve zulüm olduğunu belirtirken bu konuya dikkat çekmiştir.

Numan b. Beşir şöyle dedi: Babam beni Rasulullah s.a.v'in yanına götürdü ve şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasulü! Ben Numan'a malımdan şunları ve şunları verdim, şahit ol. Nebi s.a.v şöyle dedi: "Tüm çocuklarına Numan'a verdiğin gibi verdin mi?" Babam: Hayır, dedi. Nebi s.a.v: "Git benden başkasını şahit tut" ve daha sonra şöyle dedi: "Sana iyilikte eşit olmalarını ister misin?" Babam:

Evet, dedi. Rasulullah: “O zaman böyle yapma!” (Muslim 3059)

Yüce Allah, vermede bu ayrımı yasakladığı gibi onlardan herhangi birine vasiyet etme konusunu da yasaklamıştır, böylece veraset hakkı olan kişilere vasiyet edilmesi yasaklanmıştır. Bütün bu hükümler ailelerin ilişkilerini iyileştirmeye, sağlamlaştırmaya ve birbirlerinden ayrılmamalarına yöneliktir.

7. Babanın hiçbir çocuğunun mükemmel olmadığını bilmesi gerekir. Çocuklarından herhangi birini daha iyi ve güzel görse de adil davranan bir baba bilir ki onun başka olumsuz nitelikleri de mevcuttur. Ayrıca özel ilgi göstermediği diğer çocuklarda pek çok olumlu özellikler olabilir. Hareketleri ve sözleriyle sevilen çocuk hiçbir işe yaramayabilir, anne babanın misafirlerine hizmet etme konusunda yetkin olmayabilir. Bunu göz önünde bulundurarak çocuklarının güzel vasıflarını geliştirmek, onları buna teşvik etmek, başkalarından da aynı özelliklere sahip olmalarını talep etmemek gerekir. Çünkü herkes yaratıldığı amaca göre yaşar. Bazı çocuklar iş yapmayı sever. Bir başkası ilim tahsil etmeyi, diğeri de ticareti sever. Bazıları, diğerlerinde olmayan özelliklere sahip olabilir, böylece akıllı bir baba onları geliştirir ve bazılarını diğerlerinin tamamlayıcısı haline getirir. Evlatlarından birinde olan olumlu bir özelliği överken diğerinin de güzel özelliklerini över. Böylece Allah'ın yardımı ve izniyle çocuklar arasında kıskançlık ve düşmanlık olmaz.
8. Bu bakımdan anne ve babalar, çocuklarından hatalı olanları eleştirmemeye, ondan kardeşi falan gibi olmasını istememeye dikkat etmelidirler! Aksine, kendi yaşındaki akraba veya komşulardan söz edilmesi veya belli bir kimse anılmadan iyi niteliklerinin teşvik edilip kötü niteliklerin sakındırılması daha doğrudur. Çünkü kişinin kendisinden daha iyi olan kardeşiyle kıyaslanması, aralarında düşmanlık ve nefret oluşmasına neden olabilir.
9. Babanın itaatsizlik yapan çocuğu, iyi olan çocuklarla eşit tutması adil değildir, aksi takdirde iyiliğin ve dürüstlüğün hiçbir anlamı ve avantajı olmayacaktır. Bu nedenle baba çocuklarına şöyle der: Kim iyilik yaparsa -evde annesine yardım etme veya Kuran'ı ezberleme vb. davranışlarda bulunursa- ona ödülleri verilecektir. Kim kötülük yaparsa, işlediği suça göre o ödüllere mahrum kalacak veya cezalandırılacaktır. Buradaki ödüllere amaç elbette ona bir hediye verilmesi değildir. Bunun haramlığı daha önce açıklanmıştır. Maksat onu güzel

sözlerle övmesi, harçlığını artırması veya mübah olan bir oyunda başkasından daha uzun süre oynamasına imkân vermesidir. Babalardan talep ettiğimiz adalet budur. Dolayısıyla iyiye ve kötüye, herkese aynı şekilde davranmaları adalet değildir; aksi takdirde aralarındaki iyilere haksızlık olur.

Babanın, günahkâr ve asi çocuğunu günah işlediği paradan alıkoyma hakkı vardır. Aksine baba, oğlunu Yüce Rabbinin hoşnut olmayacağı şeyleri yapmaktan vazgeçirmesi için bunu yapmakla mükelleftir.

Şeyh Abdullah El-Cibrîn r.h şöyle dedi:

Nebi s.a.v şöyle buyurmuştur: “Ben haksızlığa/zulme şahitlik etmem.” Yani kişi onlardan birine meylederse ona zalim denir. Ancak çocuklardan biri iyi ve salih, diğeri ise bozuk ve ahlaksız ise; anne ve baba bunu düzeltmeye çalışmış, bunu başaramamış ve çocuk ibadetten uzak, içki içen, kötülük yapan, günah işleyen ve anne babasına karşı gelen biri ise bu durumda ikisini eşit tutmamak caizdir. Bilakis onu ıslahına yol açacak şekilde cezalandırmaları, mahrum bırakmaları ve nafakasını kesmeleri gerekir. (Şeyh İbn Cibrin’in Dersleri” (1/23)

10. Anne ve babalara tavsiyemiz, çocuklarının şefkat ve nezaketi hak eden kardeşlerine karşı duygularını birleştirmeleridir. Örneğin çocuklarından biri engelli olabilir, bu nedenle anne babalar şefkat ve nezaket göstermenin önemini gözden kaçırmamalıdır. Hatta kendilerinden önce çocukların kardeşlerine karşı şefkatli davranmalarını sağlarlar. Böylece bu engelli kişiye duygularının hakkının verilmesini sağlarlar ve kardeşleriyle aralarında herhangi bir düşmanlık çıkmayacağını garanti ederler.
11. Çocukların özellikleri ve tabiatları ne kadar farklı olursa olsun, aralarında görünen hususlarda adaletli davranmak, vaciptir. İçlerinden birinin evlenme masrafını baba ödüyorsa, evlenmek isteyen diğer çocuklarına da bunu yapmalıdır. Bunlardan birini geçirdiği bir hastalıktan dolayı tedavi ederse, kimin tedaviye ihtiyacı varsa aynısını yapmalıdır. Eğer birinin eğitimine katkıda bulunursa, geri kalanını da aynı şekilde yapmalıdır. Bu durum aynı şekilde bakım ve giyim için de geçerlidir. Dolayısıyla anne babalar çocuklarına adil davranmalıdır, biz eşit olmaları gerektiğini söylemiyoruz; aksine adil olmalıdırlar diyoruz ve bununla şunu kastediyoruz:

Herkese yeterli olanı ve ihtiyacını vermek.

Seleften bir grup, çocuklar arasında “öpme” konusunda bile adil olmanın müstehap olduğunu söylemiştir!

İmam-ı Beğavi r.h Numan'ın önceki hadisini açıklarken şöyle buyurmuştur:

Bu hadisten alınan faydalar vardır, bazıları şöyledir: Varlık vermede çocuklar arasında eşitliğin sağlanması müstehaptır. Diğer salih davranışlarda, erkek olsun kadın olsun, öpmede bile ayrımcılığa tabi tutulmanın kalbinde babasına karşı kötü bir husus oluşmasına neden olmasın. “Şerhu's-Sünnet” (8/297).

İbrahim En-Nekha'i'den rivayetle şöyle demiştir: Onlar, öpmede bile çocuklarına eşit davranılmasını tercih ederlerdi. “Musannaf İbn Ebî Şeybe” (11/221).

Dolayısıyla baba; kimseyi kimseye tercih etmez ve bu, herkese karşı duygularının aynı olduğu anlamına gelmez. Çünkü bu, babanın sahip olmadığı bir şeydir. Nitekim birden fazla eşi olan kimsede olduğu gibi zahiri konularda adaleti hâkim kılmak onun eşlerinden birini diğerlerinden daha çok sevmesine engel değildir. Aynı zamanda kişi gücü yettiğinde adaletle emrolunur ki bu; nafaka, barınma ve giyim gibi zahiri konularda adalettir.

Allah'ın razı olduğu şeyi yapmaya ve çocuklarınız arasında adaleti sağlamaya muvaffak olmanızı diliyoruz.

En iyisini Allah bilir.